

Prijateljem živalic

Lansko leto je naš list prinašal v vsaki številki po nekaj nasvetov mladim vrtnarjem in sadjarjem, vrtnaričicam in cvetličaricam. Močno smo bili zadovoljni, ko so nam mladi bralci in bralke »Vrtca« sporočali, da z zanimanjem prebirajo in tudi praktično uveljavljajo navodila. Srčno nas veseli, če smo na ta način vzbudili v vas zanimanje in smisel za praktično vrtnarstvo, sadjarstvo in cvetličarstvo.

Letos pa bomo še prav posebno razveselili tiste naše mlade prijatelje, ki imajo veselje in ljubezen do reje malih živali. Priobčevali bomo sestavke o reji domačih kuncev, kokoši, gosi, rac, golobov, psičkov, mačic, papigic itd. Opozarjali bomo na napake, ki jih reji zagreše pri zreji malih živali, pisali o hlevčkih in pravilni prehrani ter sploh o vsem, kar bo važno in potrebno. S slikami vam bomo nazorno pokazali, kaj in kako lahko sami naredite z majhnim trudom in stroški, da bodo živalce lepo uspevale in da boste z njimi še prav posebno veseli in zadovoljni. Prav tako in še bolj pa bomo veseli in zadovoljni tudi mi, ako boste naše nasvete pridno prebirali in jih seveda, kar je glavno, tudi praktično uveljavljali. Želimo vam, da bi imeli z rejo domačih živali prijetno zaposlitev, pa tudi gospodarsko korist.

Leopold Paljk:

»Tudi pri nas bomo redili zajčke!«

Gospod učitelj neke ljubljanske ljudske šole je peljal dečke na kratek popoldanski poučni izlet na Rožnik. Kot telički, ki jih spusti kmet prvikrat na pašo, so se podili mladi mestni fantički po poteh in stezah, ki držijo k Marijinemu svetišču na vrh hribočka. Spotoma so se za malo časa ustavili pri piscu teh vrstic. Z gospodom učiteljem sva namreč stara znanca iz šolskih let. Če se pa ustavi pastir, se mora ustaviti tudi čreda. Ker sem imel prav takrat na vrtu opravke s svojimi živalcami in je gospod učitelj brž zaslutil, da utegnejo vzbuditi tudi v otrocih zanimanje, me je naprosil, ako si smé z otroki ogledati mojo perutninarsko in kunčjo »farmo«. Vesel sem jim to dovolil. »Mirno! V vrsto po dva in dva!« je ukazoval gospod učitelj, in že so se mi bližali.

»Joj, zajčki!« Ko bi se bili dogovorili, so vsi naenkrat zaklicali.

Pojasnim jim, da so to domači kunci.

»Seveda, udomačeni divji zajci,« pripomni eden izmed učencev.

»Ne boš, Jaka! Motiš se. Domači kunci ne izvirajo od divjih zajcev, pač pa od divjih kuncev, ki jih pa ni več v naših krajih, četudi je njih pradomovina Južna Evropa, in sicer Španija ter Balearski otoki v Sredozemskem morju. Odtod so se namreč razširili po vsej Evropi in tudi po drugih delih sveta. Ponekod so jih sicer že popolnoma iztrebili, drugod pa prebivajo še v ogromnem številu. Na Poljskem, v Nemčiji, v Belgiji, na Francoskem, pa tudi v Južni Evropi in po otokih Sredozemskega morja delajo kmetom na polju in v sadovnjakih ogromno škodo. Zlasti na nekaterih grških otokih in celo v Avstraliji mrgoli kuncev, ki so postali že prava nadloga za tamkajšnje kmetovalce. Divji kunci se namreč silno naglo množe. Kunčja samica skoti na leto sedemkrat, vsakokrat do 8 mladičev. V štirih letih bi število potomcev naraslo že nad milijon — seveda če bi ostale vse živalce pri življenju. Divji kunci živijo pod zemljo v rovih kot pri nas krti in lisice. Zanimiv je nanje lov z ukročenimi belimi podlasicami, ki spadajo v vrsto dihurjev in jih tamkajšnji prebivalci rede zaradi lova

na divje kunce. Podlasica smukne v rov in spodi ven kunca, ki ga lovec ujame v nastavljeno mrežo. Na Angleškem love z belimi podlasticami celo podgane. Zanimivo, kaj ne? Pa preidimo k stvari. Domači kunci so torej udomačeni divji kunci, kot n. pr. domače gosi, race, kokoši itd. Res da jim pravimo kratko zajci ali domači zajci, kar pa — kot zdaj veste — ni popolnoma prav. Domačih kuncev je sto in sto najrazličnejših pasem. Imamo prav velike in do 10 kg težke kunce, ki jih imenujemo velikane, dalje srednje težke in lahke pasme. Redimo jih zaradi mesa in kože. Nekatere kunčje pasme nam dajejo prav dragoceno krzno. Imamo pa tudi kunce, od katerih dobivamo najfinejšo volno.

»To so pa angorci,« se oglasi droben fantek. »Pri nas jih imamo. Oče jih vsak teden z glavnikom počese in volno spravi.«

»Res je. Angorce ali svilence redimo največ zaradi volne. Kilogram angorske volne stane do 400 din. To so že lepi denarci. Seveda nam da odrasel kunec komaj 30 dkg volne na leto. Le prav redke živali dajo nekoliko več. Od treh dobro negovanih angorcev dobimo okroglo 1 kg najfinejše volne na leto.«

»Hej, Jožal To si pa velja zapomniti,« šepne dolgin sosedu in modruje dalje: »Trije angorci dajo 400 din, 30 angorcev pa celo 4000 din.«

»Čemu pa uporabljajo to volno?« se oglasi dolgin, ki je stal bolj v ozadju.

»Iz angorske volne pletejo najrazličnejše predmete, kakor: nogavice, rokavice, puloverje, spodnje perilo, kape itd. Ker so izdelki iz angorske volne izredno topli, jih nosijo bolniki, ki trpe na revmatizmu, trganju in prehladih.«

»S čim pa hranite kunce, g. učitelj?« vpraša učenec, ki je z vidnim zanimanjem poslušal razgovor.

»Različno. Od spomladi do jeseni jim dajem sočno zelenjavo. Najrajši jedo regrat in deteljo, pa tudi trpotec in koprive. Krmim jih seveda tudi s kuhinjskimi ostanki, n. pr. s krompirjevimi olupki, ki jih pomešam z otrobi. Na vrtu oberem peso, repo, zelje, ohrovt; narujem korenje in ga jim dam. Kunci niso prav nič izbirčni in pojedjo vse, kar dobé, še celo plevela se ne branijo. Prav vse jim gre v slast. Zato me pa tudi prehrana kuncev od zgodnje spomladi do pozne jeseni skoraj nič ne stane. Pozimi jim seveda dajem seno, korenje, repo in peso. Za približek dobe tu in tam pest ovsu in skorjico suhega kruha.«

»Naša mamica pa meče kuhinjske ostanke kar na smetišče,« se oglasi fant in še dostavi: »Prosil bom očeta, da mi dovoli postaviti v drvarnici hlevček, v katerem bom redil domače kunce in jih pridno krmil.«

»Prav imaš! Le hitro se nam pridruži kot umen kuncerejec in verjemi mi, da boš imel z živalcami prav prijetne ure,« ga spodbudno nagovorim. »In tudi vsi vi, ki imate priliko, da lahko postavite na vrtu ali na dvorišču hlevček, se poprimite z veseljem in ljubeznijo reje domačih kuncev. Za to ni treba veliko denarja. Treba je le nekaj dobre volje in praktičnega znanja, pa boste dosegli uspehe, ki jih boste veselili vi in vaši starši.«

Dečki so me nato še spraševali to in ono. Zadovoljen sem jim pojasnjeval, kar so želeli vedeti. Tudi sem jim dejal, da bom naprosil g. urednika »Vrtca«, da mi bo odločil prostor v listu, kjer bom z veseljem priobčeval krajše sestavke o pravilni negi in prehrani malih živali. Dečki so bili navdušeni in so mi obljubili, da bodo zelo radi brali takšne sestavke. Prav tako tudi želim, da bi zlasti v mladini na deželi, kjer so prilike za rejo malih živali še mnogo ugodnejše kot v mestu, vzbudil veselje do reje, da bi tako že otroci sami v zgodnjih letih postali iz ljubiteljev tudi gojitelji malih živali.